

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Tilastokeskus kiittää mahdollisuudesta lausua Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntöön kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta. Omaan toimialaansa liittyen Tilastokeskus haluaa nostaa esiin joitakin kotoutumiseen liittyvän seurannan tietopohjaan ja tilastointiin liittyviä seikkoja.

Kotoutumisen onnistumisen seuranta edellyttää riittävää tietopohjaa ja tarvittavien tilastojen tuottamista. Tietopuutteita on muun muassa syntymävaltion tiedon ja maahan muuttaneiden koulutuksen rekisteröinnissä. Esimerkiksi tällä hetkellä koulutustietoa ei kerätä järjestelmällisesti maahanmuuton yhteydessä, sillä millään viranomais taholla ei ole tähän lakisääteistä velvoitetta. Väestön koulutusrakennetilaston mukaan väestöön tulee vuosittain 15 000 uutta 18–64-vuotiaista ulkomaalaistaustaista henkilöä, joilla ei ole tutkintotavoitteista opiskelupaikkaa eikä heidän suorittamistaan tutkinnoistaan ole tietoa. Tällä hetkellä noin puolelta maahanmuuttajista eli 250 000:lta puuttuu tieto Suomen ulkopuolella suoritetusta koulutuksesta.

Olisi ensiarvoisen tärkeää, että maahanmuuttajien koulutustiedot täydennettäisiin tutkintorekisteriin systemaattisesti ja että tehtävästä vastaisi jatkossa jokin erikseen määritelty viranomaistaho. Mikäli koulutustietoja ei saada täydennettyä, vaikeutuu maahanmuuttajien työllisyyden seuranta (mille aloille, millä koulutuksella työllistytään) sekä ennen pitkää koko väestötason koulutustason arviointia. Lisäksi voitaisiin harkita, olisiko tarpeen tilastoida kielitaitoa ja luku- ja kirjoitustaidottomuutta esimerkiksi kotoutumistoimien yhteydessä siten, että tiedoista syntyisi rekisteri tilastointikäyttöön.

Vastaavanlainen tietovaje koskee myös jo edellä mainittua syntymävaltiotietoa. Syntymävaltio tieto puuttuu noin 60 000 henkilöltä ja määrä kasvaa vuosi vuodelta. Syntymävaltiotieto on erityisen

tärkeää tutkimuskäyttöä ajatellen. Tarvitaan tiiviimpää viranomaisyhteistyötä, jotta maahanmuuttoa kuvaavien tunnuslukujen tietopohjaa saadaan parannettua pitkäjänteisesti.

Ottamatta kantaa kieliopetuksen käytännön järjestämiseen, kielitaidon parantaminen on kannatettavaa. Tutkimuksissa on tullut esiin, että maahanmuuttajien mielestä suurin työllistymisen este on suomen tai ruotsin kielitaidon puute (Martelin ym, 2019; Baumgartner, 2023).

Hallituksen esityksessä sivun 8 alussa oli esitetty työllisyysasteet syntymämaan ja kansalaisuuden mukaan vuoden 2025 toisella neljänneksellä työvoimatutkimuksen mukaan. Tässä yhteydessä olisi hyvä mainita myös tarkasteltu ikäryhmä.

Lähteitä:

Baumgartner, T. Maahanmuuttajien osaamista jää käyttämättä työmarkkinoilla. Tilastokeskus, Tieto & Trendit 17.1.2023.

Martelin T, Nieminen T, Väänänen A, Toivanen M. Työ ja työllistymisen esteet. Teoksessa Kuusio H, Seppänen A, Jokela S, Somersalo L, Lilja Eero (toim.) Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa. FinMonik-tutkimus 2018–2019. PunaMusta Oy, Helsinki 2019.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

-

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

-

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

-

Muut huomiot

-

Pärnänen Anna
Tilastokeskus